

ÜNİVERSİTEYE UYUM KONUSUNDA YÜRÜTÜLEN AKRAN DANIŞMANLIĞI PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Mine Aladağ

Özet: Bu araştırmanın amacı, akran danışmanlar (akran danışmanlığı programını sunan üniversite öğrencileri) ve akran danışanların (bu programdan yararlanan üniversite öğrencileri) üniversiteye uyum konusunda yürütülen akran danışmanlığı programı ile ilgili değerlendirmelerini incelemektir. Bu amaçla akran danışmanlığı programından yararlanan 47 akran danışana ve akran danışmanlığı programını sunan 14 akran danışmanına araştırmacı tarafından geliştirilen iki ayrı Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu uygulanmıştır. Elde edilen nitel veriler betimsel analizle incelenmiştir. Bulgular, hem akran danışanların hem de akran danışmanların akran danışmanlığı programını olumlu değerlendirdiklerini göstermiştir. Bu bağlamda, akran danışmanlığı programının amacına yönelik olarak üniversiteye yeni başlayan öğrencilere üniversiteye uyum sürecinde üniversiteye uyumun farklı boyutlarına ilişkin önemli bir sosyal destek sağladığı söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Akran danışmanlığı, üniversiteye uyum

Abstract: Evaluation of the peer helping program conducted for university adjustment. the purpose of this study was to examine the peer helpers' (university students who present peer helping program) and peer helpees' (university students who benefit from peer helping program) evaluations of the peer helping program conducted for university adjustment. For this purpose, 47 peer helpees and 14 peer helpers were administered two different Peer Helping Program Evaluation Form developed by the researcher. Qualitative data was examined by descriptive analysis. The results indicated that both peer helpees and peer helpers evaluated the peer helping program positively. In this manner, it can be said that peer helping program based on its purpose can be considered to provide an important social support to the first year students during university adjustment process regarding to its different dimensions

Key Words: Peer helping, university adjustment.

Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler konusunda yapılan çalışmalar üniversiteye uyumun en sık belirtilen problem alanlarından biri olduğunu ortaya koymaktadır (Pallodino ve Tryon, 1978; Mayes ve McConatha, 1982; Kızıltan, 1984; Alpan, 1992; Şen, 2004). Üniversite yaşantısının, özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için, duygusal, sosyal ve akademik alanlarda bir çok değişimi beraberinde getirdiği literatürde uzun yıllardan beri sıklıkla vurgulanmaktadır (Russell ve Petrie, 1992, akt., Brown ve Lent, 1992; Martin, 2000). Araştırmacılar (Reischl ve Hirsch, 1989) gelişimsel açıdan bu sürecin önemli bir geçiş dönemi olduğunu belirtmektedirler. Bu süreç dönemin ilk başladığı haftalarla da sınırlı kalmayıp üniversite yaşamı süresince devam etmektedir. Yapılan çalışmalar (Reischl ve Hirsch, 1989; Cone, 1991; Leong, Bonz, ve Zachar, 1997; Tross, Harper, Osher ve Kneidinger, 2000) üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin üniversite uyumlarının onların sahip oldukları çeşitli psikolojik ve sosyal özelliklere bağlı olarak farklı düzeylerde değişebildiğini göstermektedir.

Üniversiteye uyum, 1980'lerden bu yana çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır (Baker ve Siryk, 1984). Baker ve Siryk (1984), üniversiteye uyumu akademik uyum, sosyal uyum, kişisel/duygusal uyum ve amaç edinme/kurumsal bağlanma olmak üzere dört boyuttan oluşan çok boyutlu bir kavram olarak tanımlamışlardır. *Akademik uyum* akademik amaçların, taleplerin ve çabaların değerlendirilmesini ve akademik çevrenin kabullenilmesini içerirken, *sosyal uyum*, öğrencinin kendisini destekleyici ilişkiler kurarak ve etkin bir biçimde yeni sosyal çevreyle ilişkiye girerek üniversitenin sosyal çevresine katılımını içermektedir. *Kişisel/duygusal uyum*, öğrencinin psikolojik ve bedensel olarak iyi durumda olmasını kapsarken, *amaç edinme/kurumsal bağlanmanın* önemli unsurları, üniversitede olmaktan ve özellikle devam ettiği üniversitede bulunmaktan memnun olmayı kapsamaktadır (Baker ve Siryk, 1984).

Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için üniversite yaşamı, öğrencilerden akademik talepleri karşılamaları, üniversitenin sosyal yaşamıyla bütünleşmeleri, kazanılan yeni sosyal özgürlüklerle baş etmeleri, daha fazla bireysel olmaları, kendi cinsleri ve karşı cinsle olan ilişkilerini sorgulamaları için harekete geçmeleri gibi pek çok alanda mücadeleleri gerektiren özellikleriyle

oldukça stresli bir dönemi kapsamaktadır. Üniversiteye yeni başlayan bütün öğrenciler stres kaynakları ile mücadele etmektedir (Reisch ve Hirsch, 1989). Ancak, bazı öğrenciler bu geçiş sorunlarını ve karşılaştıkları stres durumlarını olumlu şekilde karşılayarak üniversiteye uyumlarını artırırken, diğer öğrenciler bu yeni rollerin gerekliliklerini karşılayamamakta ve üniversiteye uyumda zorluk yaşamaktadırlar (Gerdes ve Mallinckrodt, 1994). Üniversiteye uyum sağlayamama ve ilgili diğer zorlukların öğrencilerin hem fiziksel hem de psikolojik sağlıkları üzerinde etkileri olduğu görülmektedir (Baker ve Siryk, 1980; Gerdes ve Mallinckrodt, 1994; Zea, Jarama ve Bianchi, 1995; Baker, 2004).

Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için tüm bahsedilen stresli durumlar kaçınılmazken, öğrencilerin bu süreçteki yeniliklere uyum sağlayabilme ve olası zorluklarla baş edebilme becerileri, onların üniversiteye başarılı bir şekilde uyum sağlayabilmelerinde belirleyici bir rol oluşturmaktadır (Aspinwall ve Taylor, 1992). Bu nedenle, öğrencilerin üniversiteye uyumlarını artırmak için onlara bu süreçte destek vermek oldukça önemli görülmektedir. Özellikle sosyal destek, üniversite yaşamının niteliğini artırdığı, akademik stresle baş etmede katkı sağladığı ve üniversite yaşamının hem akademik hem de sosyal özelliklerinden doyum sağlanmasını olumlu bir şekilde etkilediği için üniversiteye uyumun en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır (Hays ve Oxley, 1986, akt. Gerdes ve Mallinckrodt, 1994; Zea, Jarama ve Bianchi, 1995).

Üniversite yaşamında aileden bağımsızlaşmaya başlayan gençler için akran grupları çok önemlidir (Santrock, 1997). Benzer yaşantıları paylaşan gençler, birbirlerini daha iyi anlayabileceklerini ve birbirlerine daha çok yardımcı olabileceklerini düşünürler. Bu nedenle akran grupları gençler için önemli bir sosyal destek kaynağıdır (Myrick ve Folk, 1999). Bu düşünceden hareketle 1960'lı yıllarda Amerika'da üniversitelerde akran danışmanlığı programları başlatılmıştır (Varenhorst, 2002). Akran danışmanlığı, kişisel, sosyal ve akademik konularda akranlarına yardım etmeleri için seçilen kişilerin, başka bir deyişle, akran danışmanların, yardım becerileri ile ilgili eğitim gördükleri ve eğitim sonrasında sundukları yardımla ilgili süpervizyon aldıkları bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Myrick, Highland ve Sabella, 1995). Belli ölçütlere göre seçilerek temel yardım becerilerinin öğretildiği eğitim programına katılan ve eğitim sonrasında akran danışmanlığı hizmetini sunanlar "akran danışman", bu hizmetten yararlananlar da "akran danışan" olarak adlandırılmaktadır. Önceleri, öğrencilerin sadece akademik konularda diğer öğrencilere yardım etmesi için başlatılan akran danışmanlığı, 1980'li yıllarda akademik konuların yanı sıra kişisel gelişim ve kişilerarası ilişkiler gibi konuları da kapsamaya başlamıştır (Downe, Altmann ve Nysetvold, 1986).

Araştırmacılar akran danışmanlığının öğrencilerin psikolojik danışma servislerine erişimlerini kolaylaştırma, psikolojik danışmanlarla öğrenciler arasında bir köprü oluşturma ve bu sayede daha çok öğrenciye ulaşabilme gibi yararları olduğunu belirtmektedir (Rockwell ve Dustin, 1979; Downe, Altman ve Nysetvold, 1986). Bununla birlikte uygun bir şekilde planlanıp uygulandığında akran danışmanlığı programlarının öğrencilerin gelişmelerine fırsat yarattığı, problemlerinin üstesinden gelmek için onlara yeni başetme yolları öğretme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir (Foster-Harrison, 1995). Ayrıca akran danışmanlığının, gençlerin benlik saygılarını ve iletişim becerilerini artırdığı (Wassef ve Mason, 1996), yalnızlıklarını azalttığı (Rasain ve Williams, 1999), akademik gelişimlerini ve kişisel başarılarını desteklediği (Black ve Tobler, 1998), kişilerarası ilişkilerde farkındalıklarını ve iç kontrol odaklarını geliştirdiği (Sprinthall ve Hall, 1992) ve kendilerine güvenlerini artırdığı ortaya konmuştur.

Üniversite hazırlık ya da birinci sınıf öğrencilerine üniversiteye uyum sürecinde yardımcı olmak amacıyla önleyici ya da müdahale edici psikolojik danışma programları geliştirilip uygulanmaktadır. Bunlardan bazıları daha kısa süreli seminer, çalışma grubu ya da yapılandırılmış grupla psikolojik danışma programı (örn. Knott ve Daher, 1978; Akbalık, 1997) bazıları ise hazırlık dersleri olarak geliştirilen programlardır (örn. Gordon ve Grites, 1984; Raymondo, 2003). Üniversitelerde, üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için yürütülen oryantasyon programları kapsamında akran danışmanlığı da yaygın olarak kullanılmaktadır. Çalışmalar, akran danışmanlığı programlarının öğrencilerin üniversiteye uyum sağlamalarını kolaylaştırdığını göstermektedir (örn. Kaczmarek, Matlock ve Franco, 1990; Pitts, 1996). Ülkemizde de bazı üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri kapsamında akran danışmanlığı programları yürütülmeye başlanmıştır (Boğaziçi Üniversitesi Akran Rehberliği Programı, Beykent Üniversitesi Akran Danışmanlığı Programı ve Koç Üniversitesi Akran Destek Programı). Bu programların üniversiteye uyum konusunda yapılan oryantasyon çalışmaları kapsamında daha çok kullanıldığı görülmektedir. Ancak yürütülen programların değerlendirilmesi konusunda yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışmanın amacı akran danışmanlar ve akran danışanların üniversiteye uyum konusunda uygulanacak olan akran danışmanlığı programına ilişkin değerlendirmelerini incelemektir.

Bu amaçla araştırmada şu temel sorulara yanıt aranmıştır;

1. Akran danışmanlığı programından yararlanan öğrencilerin (akran danışanlar) programla ilgili görüşleri nelerdir?

2. Akran danışmanlığı programını sunan öğrencilerin (akran danışmanlar) programla ilgili görüşleri nelerdir?

3. Üniversiteye uyum konusunda uygulanacak olan akran danışmanlığı programının öğrencilerin bu dönemde ihtiyaç duyduğu sosyal desteği sağlayarak üniversite yaşamına uyum sağlamalarını kolaylaştıracağı, uzman yardımı alması gereken öğrencilerin erken tanınmalarını sağlayacağı ve böylece ortaya çıkabilecek ciddi problemleri önlemesi bakımından oldukça önemli bir koruyucu psikolojik danışma hizmeti olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Üniversiteye uyum konusunda uygulanacak olan akran danışmanlığı programı ile ilgili değerlendirmelerini incelemek için tüm akran danışmanlar ve akran danışmanlığı programından yararlanan akran danışmanlarla (birinci sınıf öğrencileri) nitel verilere dayalı betimsel bir çalışma yürütülmüştür.

Katılımcılar

Araştırmanın akran danışmanlarını oluşturan katılımcıları, daha önce Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde yürütülen farklı bir çalışma kapsamında (Aladağ, 2005) akran danışmanlığı eğitimi alan ve akran danışman olmaya hak kazanan 15 öğrenci arasından seçilmiştir. Akran danışmanların seçiminde projeye katılmaya gönüllü olmak ve süpervizyon olarak akran danışmanlığı hizmeti sunmak için bir dönem süresince haftada 5 saat çalışmayı kabul etmek koşulları göz önünde bulundurulmuştur. Koşulları kabul eden 14 akran danışman ile program sürdürülmüştür. Programa katılan akran danışmanların bölüm/program ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılar/ Akran Danışmanlar

Bölüm/Program	Cinsiyet		Toplam
	Kız	Erkek	
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	3	5	8
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	4	-	4
Sınıf Öğretmenliği	1	-	1
Okulöncesi Öğretmenliği	1	-	1
TOPLAM	9	5	14

Araştırmanın akran danışmanlarını oluşturan katılımcıları da Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi birinci

sınıf öğrencileri arasından gönüllülük esasına dayalı olarak seçilmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini, 2004-2005 öğretim yılı güz döneminde, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin farklı bölüm ve programlarına devam etmekte olan 200 birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. 2004-2005 öğretim yılı başında akran danışmanlığı programı genel yapısı, amacı ve sunulan yardım hizmetinin kapsamı ile ilgili olarak tüm birinci sınıf öğrencilerine tanıtılmıştır. Tanıtım, akran danışmanlar ve akran danışmanlığı programı koordinatörü tarafından (araştırmacı) sınıflarda yapılmıştır. Tanıtım sonrası bu programdan yararlanmak isteyen 47 öğrenci araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölüm/program ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcılar/ Akran Danışmanlar

Bölüm/Program	Cinsiyet		Toplam
	Kız	Erkek	
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	18	5	23
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	8	5	13
Sınıf Öğretmenliği	4	1	5
Okulöncesi Öğretmenliği	6	-	6
TOPLAM	36	11	47

Veri Toplama Araçları

Akran danışmanlığı programından yararlanan öğrencilerin (akran danışan) ve bu programı sunan öğrencilerin (akran danışmanların) akran danışmanlığı programı ile ilgili değerlendirmelerini incelemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen iki ayrı Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu kullanılmıştır.

Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu-Akran Danışan: Akran danışmanlığı programından yararlanan birinci sınıf öğrencilerine (akran danışanlar) son görüşme bitiminde form, bir zarf içinde akran danışman tarafından verilmiş ve formlar akran danışanlar tarafından doldurulduktan sonra zarflar kapalı bir şekilde alınıp akran danışmanlığı programı koordinatörüne teslim edilmiştir. Formda akran danışanların cevaplama için (a) akran danışmanlığı programına başvuru nedenleri, (b) programdan beklentileri, (c) programla ilgili çok hoşlarına giden ve hiç hoşlarına gitmeyen yönler, (d) akran danışmanla yapılan görüşmelerin üniversite yaşamına uyum sürecinde onlara nasıl yardımcı olduğu, (e) birinci dönemde üniversite yaşantılarının en iyi ve en kötü üç yönü, (f) programa katılmanın üniversite yaşamlarını akademik-sosyal-kişisel alanlarda nasıl etkilediği, (g) ek yorum ve önerilerini içeren yedi açık uçlu soruya yer verilmiştir.

Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu-Akran Danışman: Akran danışmanlığı programının üniversiteye uyum projesi sonunda, akran danışmanlığı programını sunan akran danışmanlara, akran danışman olarak deneyimleri ve akran danışmanlığı programı ile ilgili değerlendirmelerini anlamak amacıyla dört açık uçlu sorunun yer aldığı bir form uygulanmıştır. Sorular (a) üniversiteye uyum akran danışmanlığı programının olumlu-yararlı yönleri, (b) olumsuz-eksik kalan yönleri, (c) programın daha etkili yürütülebilmesi için öneriler, (d) ek yorum ve önerileri içermiştir.

Akran Danışmanlığı Programı

Akran danışmanlığı programı 2004-2005 öğretim yılı güz dönemi (Ekim 2005- Ocak 2006) süresince yürütülmüştür. Program kapsamında akran danışmanların rolleri (a) akran danışmanlarının üniversiteye uyum sürecinde düşünce ve duygularını anlamalarını, (b) yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik alternatifleri bulmalarını, (c) onlara destekleyici bir ilişki sunmalarını, (d) onların kendi çözümlerini bulmalarını kolaylaştırmaları olarak belirlenmiştir. Ayrıca, akran danışmanlara sundukları hizmetle ilgili olarak Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında (Aladağ ve Başaran, 2006) belli bir ücret de verilmiştir.

Programa katılmayı kabul eden 14 akran danışman, daha önce aldıkları sekiz modül, iki kişisel gelişim çalışma grubu ve bir özel konulu oturumdan oluşan 46 saat-20 haftalık Akran Danışmanlığı Eğitim Programı (Aladağ, 2005) yanında bu program kapsamında 2 gün süren (12 saat) eğitim seminerine de katılmışlardır. Eğitim seminerinde akran danışmanlara, üniversiteye uyum, uyum sürecinde hazırlık ve birinci sınıf öğrencilerinin neler yaşabilecekleri ve onlara yardımcı olmak için yapılabilecekler gibi başlıkları içeren konularda bilgilendirme yapılmıştır. Bununla birlikte, akran danışmanlığı eğitim programı kapsamında akran danışmanlığı etik ilke ve kuralları, akran danışmanın sınırları ve uzmana yönlendirme süreci gibi konularda öğrendikleri bilgiler yeniden gözden geçirilmiştir. Ayrıca, eğitim sırasında akran danışmanlar üniversite uyum sürecinde birinci sınıf öğrencilerinin (akran danışmanların) akademik, sosyal ve kişisel alanlarda görüşme almak isteyecekleri olası konularda akran danışmanlığı görüşmesi uygulamaları yapmışlardır.

Eğitim sonrasında, akran danışmanlar akran danışmanlığı programından yararlanmak isteyen öğrencilerle bir dönem süresince 2004-2005 öğretim yılı Ekim ayının sonundan başlayarak Ocak ayı sonuna kadar belli aralıklarla görüşmüşlerdir. Akran danışmanlığı görüşmeleri genellikle birebir yürütülmüştür. Ancak akran danışmanlardan sadece biri takip ettiği öğrencilerden gelen talep üzerine onlarla zaman zaman küçük gruplar halinde ağırlıklı olarak bilgilendirme amaçlı görüşmüştür. Görüşme sayıları, programdan yararlanan

öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda 1-10 oturumluk görüşmeler arasında değişmiştir. Aynı zamanda görüşmeler haftada bir ya da iki haftada bir biçiminde yürütülmüştür. Program öncesi her akran danışmanın 4-5 öğrenciyi uyum sürecinde takip etmesi planlanmasına rağmen uygulama sırasında yaşanan bazı problemler nedeniyle akran danışmanların takip ettiği öğrenci sayısı 2-10 arasında değişmiştir. Akran danışmanlar odaları ile fakültede yer alan akran danışmanlığı odasında görüşme yapmışlardır. Akran danışmanlığı görüşmesinin bitiminde her akrana değerlendirme formu kapalı zarf içinde geri alınmak üzere verilmiştir. Akran danışmanlığı programı süresince akran danışmanlar yaptıkları her bir akran danışmanlığı görüşmesi ile ilgili her hafta düzenli olarak araştırmacıdan süpervizyon almıştır. Profesyonel yardıma ihtiyacı olduğu belirlenen öğrenciler ilgili uzmana yönlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Üniversiteye uyum konusunda yürütülen akran danışmanlığı programı ile ilgili değerlendirmelerini anlamak için tüm akran danışmanlar ve akran danışmanlığı hizmeti alan akran danışmanların görüşleri betimsel analizle incelenmiştir. Elde edilen nitel veriler temalarla ilişkilendirilerek kodlanmıştır. Bu kodlama esnasında akran danışman ve akran danışmanlara sorulan sorular çerçevesinde ana temalar oluşturulmuş, bu temalar altında yer alan görüşler de kodlama yoluyla analiz edilmiştir.

BULGULAR

Akran Danışmanlığı Programının Akran Danışmanlar Tarafından Değerlendirilmesi ile İlgili Bulgular

Akran danışmanlığı programına başvuru nedenleri. Akran danışmanlar akran danışmanlığı programına başvurma nedenlerini a. bilgi alma (örneğin, bölüm, dersler, öğretim elemanları, üniversite yaşamı, burs ve krediler); b. üniversiteye uyum sağlayamama; c. yardım tercihlerine yönelik (yaşadığı problemle ilgili çözüm bulma, rahatlama, paylaşma veya destek alma); d. programa yönelik (yararlı olacağına inanma, programı merak etme veya akran danışmanın deneyimlerinden yararlanma isteği) olmak üzere dört tema altında belirtmişlerdir.

Akran danışmanlığı programından beklentileri. Akran danışmanlığı programı ile ilgili beklentiler a. akademik konularda bilgi alma (bölüm, dersler, öğretim elemanları); b. problemlerini paylaşarak rahatlama; c. problemine çözüm bulma, d. üniversiteye daha kolay uyum sağlama olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

Akran danışmanlığı programı ile ilgili çok hoşlarına giden yönler. Akran danışmanlar akran danışmanlığı programının en çok hoşlarına giden yönlerini dört tema

altında belirtmişlerdir; a. akran danışmanına yönelik (gülüm yüzü, ilgili olması, güven oluşturmaları, ilişki kurma biçimi, yardım edebilmek için gösterdiği çaba); b. yardım biçimlerine yönelik (örneğin, dinlenilmek, yargılanmadan ve öğüt verilmeden dinlenilmek, paylaşmak ve destek almak, akran danışmanın kendini açması); c. programa yönelik (örneğin, programın kendisi, gizlilik, aynı bölüm ve benzer yaşlarda birinden yardım almak, eğitilmiş bir akranlarıyla konuşmak, sık ve düzenli görüşmeler); d. bilgi alma (akademik ve sosyal konularda).

Akran danışmanlığı programı ile ilgili hiç hoşlarına gitmeyen yönler. Akran danışmanlar programının hoşlarına gitmeyen yönünü programa yönelik (örneğin, görüşme sayısının az olması, görüşme yapılan ortamın uygun olmaması, görüşme ayarlamada sorun çıkması, daha fazla bilgilendirme yapılması) olarak belirtmişlerdir. Bununla birlikte, akran danışmanların birçoğu hoşlarına gitmeyen bir yönün olmadığını belirtmiştir.

Akran danışmanla yapılan görüşmeler üniversite yaşamına uyum sürecinde onlara nasıl yardımcı oldu? Akran danışmanlar programının a. akademik konularda bilgi vermesi (örneğin, bölüm, dersler, sınavlar, öğretim elemanları); b. üniversite yaşamı konusunda bilgi vermesi; c. yardım biçimlerine yönelik (yaşadığı problemi paylaşma, rahatlama, yeni bakış açıları kazanma, olası çözüm yollarını alternatifleri gösterme, destek alma); d. uyum sağlamlarına yardımcı olma; e. akran danışmanına yönelik (aynı bölüm ve benzer yaşlarda birinden yardım almak) olmak üzere beş tema altında yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ancak akran danışmanlardan ikisi programın üniversiteye uyum konusunda onlara yardımcı olmadığını belirtirken, yedi akran danışman "aslında uyum sorunu yaşamıyorum" diyerek programdan farklı konularda yardım aldıklarını belirtmişlerdir.

Birinci dönemde üniversite yaşantılarının en iyi üç yönü. Akran danışmanların belirttiği üniversite yaşantılarının en iyi üç yönü, üniversiteye uyumun boyutlarına benzer biçimde dört temel tema altında toplanmıştır: a. akademik (bölüm memnuniyeti, sınavların iyi geçmesi, derslerin iyi olması, öğretim elemanları ile iyi ilişkiler); b. sosyal (yeni çevre edinme, yeni arkadaşlıklar, sosyal faaliyetlere katılma, insanları tanıma); c. kişisel (kendi ayakları üzerinde durma, zorluklara dayanma gücü kazanma, kendini keşfetme); d. genel (üniversiteli olmak, İzmir'de olmak, üniversiteden memnun kalma).

Birinci dönemde üniversite yaşantılarının en kötü üç yönü. Akran danışmanların belirttiği üniversite yaşantılarının en kötü üç yönü, yine üniversiteye uyumun boyutlarına benzer biçimde dört temel tema altında toplanmıştır: a. akademik (çan eğrisi sistemi, sınavların kötü geçmesi, derslerde zorlanma, ders çalışmama, İngilizce derslerde zorlanma, öğretim elemanları ile iletişim kuramama); b. sosyal (kişilerarası ilişki problemleri, yalnızlık, aileden uzak kalmak, yurt yaşamı, aktivitelere katılamama); c. kişisel-duygusal (kişilik

çatışmaları, sağlık problemleri, kendi ayakları üzerinde durmak zorunda kalmak, duygularda karmaşa); d. genel (üniversite beklentilerinin gerçekleşmemesi, fakülte binasının yetersiz ve kötü olması, büyük şehirde yaşama zorluğu, ulaşım).

Akran danışmanlığı programına katılmanın üniversite yaşamlarına akademik-sosyal-kişisel alanlarda etkisi. Akran danışmanlar, akran danışmanlığı programına katılmanın üniversite yaşamlarını akademik-sosyal-kişisel alanlarda nasıl etkilediğini değerlendirmiştir. *Akademik yaşamlarında*, bölüm, dersler ve sınav sistemi hakkında bilgilendirmelerin işe yaradığını, sınav kaygılarının azaldığını, derslerde başarılı olmalarını ve bölümlerini sevmelerini sağladığını, mesleki bilgiler edindiklerini belirtmişlerdir. Ancak akran danışmanlardan ikisi bir etkisi olmadığını ifade etmiştir. *Sosyal yaşamlarında*, sosyal etkinliklere katılmanın önemini kavrayıp mümkün olduğunca katıldıklarını, arkadaşları ve sosyal çevre ile uyum gösterdiklerini, zamanlarını etkili kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Ancak akran danışmanlardan dört tanesi bir etkisi olmadığını ifade etmiştir. *Kişisel yaşamlarında* ise kendilerine güvenlerinin arttığını, kendilerini daha değerli hissettiklerini ve kendilerini daha iyi tanıma fırsatı yakaladıklarını, farklı bakış açıları kazandıklarını, problemlerini anlatıp rahatladıklarını ve yardım aldıklarını, yaşadıklarının normal olduğunu anladıklarını belirtmişlerdir.

Ek yorum ve öneriler. Akran danışmanlığı programına ilişkin ek yorum ve öneriler bölümünde ise akran danışmanlar, programın devamlılığının sağlanmasını istediklerini, aldıkları hizmete ve görüşme aldıkları akran danışmana ilişkin teşekkürlerini belirtirken, akran danışmanlardan bir kaç kendilerinin de akran danışman olmak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca akran danışmanlar daha iyi bir akran danışmanlığı odası olmasının ve programın ileride daha da iyi planlanarak sunulmasının gerekliliğine işaret etmişlerdir.

Akran Danışmanlığı Programının Akran Danışmanlar Tarafından Değerlendirilmesi ile İlgili Bulgular

Akran danışmanlığı programı üniversiteye uyum projesinin olumlu-yararlı yönleri. Akran danışmanlar, akran danışmanlığı programının olumlu-yararlı yönlerini akran danışmanlara ve akran danışmanlara yönelik yararları olmak üzere iki temel yön üzerinde belirtmişlerdir. *Akran danışmanlara ilişkin yararları ise*, fiziksel çevrenin tanıtımı, fakültede aile gibi hissetme, sosyal destek alma, akademik başarılarına katkı sağlama, yalnızlıklarını azaltma, sosyal ilişkilerine katkı sağlama, profesyonel yardıma ihtiyacı olanları belirleme ve yönlendirme, genel üniversiteye uyumu kolaylaştırma olmak üzere üniversiteye uyumun akademik, sosyal uyum ve kurumsal bağlanma gibi alt boyutları ile ilgili olarak belirtilmiştir. *Akran danışmanlara ilişkin yararları ise*, yardım becerilerine (örn. yardım becerilerinin daha çok gelişmesi, yardım becerilerini yapılandırılmış bir ortamda kullanıma fırsatının yaratılması) ve kişisel geli-

şime (örn. özgüvenin artması) yönelik katkıları açısından iki grup altında toplanmıştır.

Akran danışmanlığı programı üniversiteye uyum projesinin olumsuz-eksik kalan yönleri. Programın eksik ya da olumsuz yönleri daha çok akran danışmanlığı hizmetinin sunumu ile ilgili olarak belirtilmiştir. Bunlar, akran danışmanlığı odasının görüşme yapma için uygun ve elverişli olmaması, akran danışmanlığı görüşme saatlerinin belirlenmesinde yaşanan zorluklar, akran danışmanlar arasında etkili bir koordinasyonun sağlanamaması, programın fakültede tam olarak bilinmemesi ve ihtiyacı olan öğrencilere ulaşmada yaşanan zorluklar, akran danışman sayısının yeterli olmaması ve bu hizmeti sunmaları için sağlanan parasal desteğin az bulunmasıdır. Bunun yanında akran danışmanlardan üç tanesi eksik kalan bir yönün olmadığını ifade etmiştir.

Akran danışmanlığı programının daha etkili yürütülebilmesi için öneriler. Akran danışmanlar programın daha etkili yürütülebilmesi için programın fakültede daha etkili olarak tanıtılmasının gerekliliğinden yola çıkarak fakültedeki tüm öğretim elemanlarının programdan haberdar edilmesinin ve yönetimin programa destek vermesinin önemini belirtmişlerdir. Öğrenci toplulukları ile işbirliği yapmanın, öğrencileri kaynaştırmak için tanışma çayları düzenlemenin işe yarayacağını ifade etmişlerdir. Son olarak akran danışmanlar, üniversiteye uyum konusunda daha etkili yardım sunabilmeleri için bazı konularda eğitim verilmesini (örn. burslar, öğrenci toplulukları, ders çalışma becerileri gibi) ve hizmeti sundukları sırada yapılan grup süpervizyonunun daha sıklıkla yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ek yorum ve öneriler. Akran danışmanlar akran danışmanlığı programının fakültede kurumsallaştırılmasını ve devamlılığının sağlanmasını istediklerini belirtmiştir. Bunun yanında bu programın tüm üniversiteye yönelik olarak sunulması gerektiğinin öneminden bahsetmişlerdir. Akran danışmanlar kendi aralarında iyi bir ekip ruhu ile işbirliği halinde çalıştıklarını ve bundan duydukları hoşnutluğa dile getirmişlerdir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

İlk olarak akran danışmanların programa başvuru nedenlerine ve beklentilerine bakıldığında akademik yaşam başta olmak üzere üniversite yaşamının farklı boyutlarına ilişkin bilgi alma ve üniversiteye daha kolay uyum sağlayabilme yer almaktadır. Bununla birlikte uyum sürecinde yaşadıklarını ve problemlerini paylaşarak rahatlatma, destek alma ve çözüm bulma gibi yardım tercihlerine yönelik başvuru nedenleri ve beklentileri olduğu göze çarpmaktadır. Akran danışmanların, programın en çok hoşlarına giden yönleri, akran danışmanları ile yaptıkları görüşmelerin üniversite yaşamına uyum sürecinde onlara nasıl yardımcı olduğu, programa katılmanın üniversite yaşamlarını akademik-sosyal-kişisel

alanlarda nasıl etkilediği ve programla ilgili ek yorum ve önerileri yönündeki sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde programdan beklentilerinin büyük ölçüde karşılandığı söylenebilir. Bulgular daha da ayrıntılı incelendiğinde, akran danışmanların bu açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar, programa başvuru nedenlerine ve beklentilerine ilişkin ortaya çıkan temaları destekleyen benzer temalar (akran danışmanın tutum ve davranışları, yardım etme biçimleri, bilgi alma) etrafında toplanmaktadır. Ayrıca, bu sonuçlar akran danışmanların akran danışmanlığı programının olumlu-yararlı yönlerine ilişkin belirttikleri görüşler sonucu ortaya çıkan programın akran danışmanlara ilişkin yararlarına yönelik tema ile de benzerlik göstermektedir. Tüm bu bulgular, akran danışmanlığı programının hem akran danışmanların programa başvuru nedenlerini ve beklentilerini karşılar nitelikte hem de literatür de belirtildiği gibi (Myrick ve Folk, 1999) akran danışmanlığının üniversiteye uyum sürecindeki kolaylaştırıcı rolünü destekler nitelikte olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan, akran danışmanların birçoğu programın hoşlarına gitmeyen bir yönünün olmadığını belirtmişlerdir. Ancak, gerek bazı akran danışmanların programın hiç hoşlarına gitmeyen yönlerine gerekse birçok akran danışmanın programın olumsuz ve eksik kalan yönlerine ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, program süresince akran danışmanlığı hizmetinin sunuma ilişkin problemlerin yaşandığı görülmektedir. Bu problemler, görüşme sayısının az olması, görüşme yapılan ortamın uygun olmaması, görüşme saatlerinin belirlenmesinde yaşanan zorluklar, akran danışmanlar arasında etkili bir koordinasyonun sağlanamaması, programın fakültede tam olarak bilinmemesi ve ihtiyacı olan öğrencilere ulaşmada yaşanan zorluklar, akran danışman sayısının yeterli olmaması ve akran danışmanlara bu hizmeti sunmaları için sağlanan parasal desteğin az bulunmasıdır. Hem akran danışmanlar hem de akran danışmanlar tarafından vurgulanan akran danışmanlığı programının genel yapısına ilişkin bu noktaların tekrar gözden geçirilmesinin ve akran danışmanlığı programının bu geribildirimler doğrultusunda yeniden etkili bir şekilde yapılandırılmasının oldukça gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle akran danışmanların bu değerlendirme kapsamında belirttikleri ek yorum ve önerilerin dikkate alınması önemli görülmektedir.

Üniversiteye uyum süreci ile ilgili olarak, akran danışmanlar üniversite yaşamlarının en iyi ve en kötü üç yönünü üniversiteye uyumun boyutlarına benzer biçimde akademik, sosyal, kişisel ve genel olmak üzere dört temel noktada belirtmişlerdir. Bununla birlikte, bazı akran danışmanlar için üniversiteye uyumun farklı boyutlarına ilişkin belirtilen olumlu deneyimler diğer akran danışmanlar için olumsuz deneyimler olarak belirtilmiştir. Temalar incelendiğinde üniversiteye uyumla ilgili literatüre ilişkin iki temel nokta göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki üniversiteye uyumun çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmasının gerekliliğidir (Baker ve Siryk,

1984). İkinci nokta ise, üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin üniversiteye uyum sürecinde karşılaştıkları sorunlarla, sahip oldukları çeşitli psikolojik ve sosyal özelliklere bağlı olarak başedip başemedikleri görüşünü destekler nitelikte görünmektedir (Gerdes ve Mallinckrodt, 1994). Bu bağlamda, yurt dışında yürütülen kapsamlı çalışmalarda olduğu gibi ülkemizde de hem üniversite öğrencilerinin boylamsal olarak farklı dönem ve yıllardaki uyum düzeylerinin çok boyutlu olarak incelenmesi hem de üniversiteye uyumun sağlıklı ve başarılı bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan değişkenleri anlamaya yönelik çalışmaların yürütülmesi oldukça önem arz etmektedir.

Akran danışmanlığı programı ile ilgili olarak, özellikle akran danışmanların programının en çok hoşlarına giden yönlerine ve akran danışmanları ile yaptıkları görüşmelerin üniversite yaşamına uyum sürecinde onlara nasıl yardımcı olduğuna ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde benzer şekilde tekrar eden iki tema dikkat çekmektedir. Bunlar akran danışmanlarının tutum/davranışlarına ve yardım biçimlerine yönelik ortaya çıkan temalardır. Bu temaların, Amerika Ulusal Akran Programları Derneği'nin akran danışmanlığı programlarının daha nitelikli bir şekilde yürütülmesi için belirlediği standartlarda da vurgulandığı gibi (National Association of Peer Programs, 2002) programların başarılı olması için akran danışmanların seçiminin, onlara verilen roller ve bu rollere ilişkin aldıkları eğitim sonucu kazanmaları amaçlanan tutum, davranış ve becerilerin önemini yeniden ortaya koyduğu söylenebilir.

Akran danışmanların hemen hemen tüm açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar sonucu ortaya çıkan temalar arasından göze çarpan diğer bir tema da bilgi almaktır. Bu tema, başta akademik konular olmak üzere üniversite yaşamının farklı yönlerine ilişkin bilgi almak olarak ortaya çıkmıştır. Bu bulgudan hareketle, üniversiteye uyum sürecinde üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin temel ihtiyaçlarından birinin üniversite yaşamının farklı yönlerine ilişkin bilgi almak olduğu söylenebilir. Ayrıca bu ihtiyacın akran danışmanlığı görüşmeleri sırasında sıklıkla ortaya çıktığı akran danışmanların, üniversiteye uyum konusunda daha etkili yardım sunabilmeleri için bazı konularda eğitim verilmesinin (örn. burslar, öğrenci toplulukları, ders çalışma becerileri gibi) gerekliliğini vurgulamalarından da anlaşılmaktadır. Buna bağlı olarak bulgular, üniversitelerde gerek akran danışmanlığı programları kapsamında gerekse farklı birimlerce yürütülecek diğer programlar kapsamında üniversiteye yeni başlayan öğrencilere sıklıkla bilgilendirme yapılmasının önemine ve gerekliliğine işaret etmektedir.

Son olarak, akran danışmanların akran danışmanlığı programının olumlu-yararlı yönleri ile ilgili değerlendirmelerinde kendilerine ilişkin yararları hem yardım becerilerini geliştirmesi hem de kişisel gelişimlerine katkı sağlaması olarak ayrı bir tema altında ortaya çık-

mıştır. Bu bulgular, akran danışmanların ilk defa akran danışmanlığı eğitimi aldıkları ve akran danışmanlığı hizmeti sundukları araştırmanın sonucu ile tutarlılık göstermektedir (Aladağ, 2005). Bununla birlikte, akran danışmanlığı literatüründe vurgulanan akran danışmanların kişisel gelişimi akran danışmanlığı programlarının kaçınılmaz parçasıdır görüşü, bu bulgular ile yeniden desteklenmiştir (Frenza, 1985; Myrick, Highland ve Sabelle, 1995).

Tüm bu bulgular, akran danışmanların akran danışmanlığı programına ilişkin ihtiyaçlarının ve akran danışmanlığı programına yönelik beklentilerinin karşılandığına; akran danışmanlığı programından ve görüşme aldıkları akran danışmandan memnun kaldıklarına işaret etmektedir. Genel olarak, bulgular hem akran danışmanların hem de akran danışmanların akran danışmanlığı programını olumlu değerlendirdiklerini göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle, akran danışmanlığı programının öğrencilerin/akran danışmanların üniversiteye uyum sürecinde ortaya çıkan ihtiyaçlarının birçoğunu karşıladığı ve akran danışmanların yardım becerilerini ve kişisel gelişimlerini artırmada yararlı olduğu sonucuna varılabilir. Bunun yanı sıra, bu araştırma kapsamında elde edilen veriler ışığında, akran danışmanlığı programının amacına yönelik olarak üniversiteye yeni başlayan öğrencilere üniversiteye uyum sürecinde üniversiteye uyumun farklı boyutlarına ilişkin önemli bir destek sağladığı, uyumlarını kolaylaştırdığı ve dolayısı ile önemli bir önemli bir koruyucu psikolojik danışma hizmeti olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, bu çalışma üniversiteye uyum konusunda yürütülen akran danışmanlığı programının değerlendirilmesine yönelik ilk adımlardan biridir. Çalışma kapsamında elde edilen bulguların daha sonra yapılacak çalışmalara ve literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbalık, F. G. (1997). Bilgilendirme ve grupla psikolojik danışmanın üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversite uyumları üzerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aladağ, M. (2005). Bir akran danışmanlığı programı geliştirme ve etkililiğini inceleme. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aladağ, M. ve Başaran, I. (2006). Akran danışmanlığı programının Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin üniversiteye uyum ve stres düzeylerine etkisi. İzmir, Türkiye: Ege Üniversitesi, Araştırma Projeleri Sube Müdürlüğü.

- Alpan, A. (1992). Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi fen edebiyat fakültesi öğrencilerinde çevreye ve üniversiteye uyum sorunları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Aspinwall, L. G. ve Taylor, S. E. (1992). Modeling cognitive adaptation: A longitudinal investigation of the impact of individual differences and coping on college adjustment and performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 989-1003. 8 Ağustos 2006'da EBSCOHOST veri tabanından elde edildi.
- Baker, S. R. (2004). Intrinsic, extrinsic, and amotivational orientations: their role in university adjustment, stress, well-being, and subsequent academic performance. *Current Psychology*, Fall. 8 Ağustos 2006'da EBSCOHOST veritabanından elde edildi.
- Baker, R. W. ve Siryk, B. (1980). Alienation and freshmen transition into college. *Journal of College Student Personnel*, 21, 437-442.
- Baker, R. W. ve Siryk, B. (1984). "Measuring adjustment to college". *Journal of Counseling Psychology*, 31, 179-189.
- Brown, S. D., ve Lent, R. W. (1992). *Handbook of Counseling Psychology*. New York: John Wiley and Sons.
- Cone, A. L. (1991). Sophomore academic retention associated with a freshman study skills and college adjustment course. *Psychological Reports*, 69, 312-314.
- Downe, A. G., Altman, H. A., ve Nysetvold, I. (1986). Peer counseling: More on an emerging strategy. *The School Counselor*, 33, 355-364.
- Foster-Harrison, E. S. (1995). Peer helping in the elementary and middle grades: A developmental perspective. *Elementary School Guidance & Counseling*, 30 (2), 94,-105. 10 Aralık 2002'de EBSCOhost veritabanından elde edildi.
- Frenza, M. (1985). Peer counseling. Highlights: An ERIC/CAPS fact sheet. ERIC Clearinghouse on Counseling and Personnel Services, Ann Arbor, MI. 10 Aralık 2002'de ERIC Digests: ED266341'den elde edildi.
- Gerdes, H. ve Mallinckrodt, B. (1994). "Emotional, social, and academic adjustment of college students: A longitudinal study of retention". *Journal of Counseling and Development*, 72, 281-288.
- Gordon, V. N. ve Grites, T. J. (1984). The freshmen seminar course: Helping students succeed. *Journal of College Student Personnel*, 25, 315-320.
- Kaczmarek, P. G., Matlock, C. G., ve Franco, J. N. (1990). Assessment of college adjustment in three freshman groups. *Psychological Reports*, 66, 1195-1202.
- Kızıltan, G. (1984). Üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerini etkileyen etmenler. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Knott, J. E. ve Daher, D. M. (1978). Structured group program for new students. *Journal of College Student Personnel*, 19, 456-461.
- Leong, F. T., Bonz, M. H., ve Zachar, P. (1997). Coping styles as predictors of college adjustment among freshmen. *Counseling Psychology Quarterly*, 10, 211-220.
- Mayes, A. N., ve McConatha, J. (1982). "Surveying students needs: a means of evaluating students services". *Journal of College Student Personnel*, 23, 473-476.
- Myrick, R. D., ve Folk, B. E. (1999). *The power of peervention: A manual for the trainers of peer facilitators*. Minneapolis: Educational Media Corporation.
- Myrick, R. D., Highland, W. H., ve Sabella, R. A. (1995). Peer helpers and perceived effectiveness. *Elementary School Guidance & Counseling*, 29 (4), 278-290. 15 Ekim 2002'de EBSCOhost veritabanından elde edildi.
- National Association of Peer Programs (2002). Programmatic standards. 15 Aralık 2003'de <http://www.peerhelping.org> adresinden elde edildi.
- Palladino, J. J., ve Tryon, G. S. (1978). "Have the problems of entering freshman changed?". *Journal of College Student Personnel*, 19, 313-316.
- Pitts, M. A. (1996). The effectiveness of peer counseling for resolving interpersonal problem distress in college students. Unpublished doctoral dissertation, University of Idaho. 10 Temmuz 2002'de Proquest veritabanından elde edildi.
- Rasain, M., ve Williams, D. I. (1999). Peer counselling in Saudi Arabia. *Journal of Adolescence*, 22, 493-502. 10 Temmuz 2002'de EBSCOhost veritabanından elde edildi.
- Raymondo, J. C. (2003). The effect of an abbreviated freshman year seminar program on student retention and student academic performance. *Research for educational reform*, 8, 46-55.
- Reishl, T. M., ve Hirsch, B. J. (1989). Identity commitments and coping with a difficult developmental transition. *Journal of Youth and Adolescence*, 18, 55-69.
- Rockwell, L. K., ve Dustin, R. (1979). Building a model for training peer counselors. *The School Counselor*, 311-316.
- Santrock, J. W. (1997). *Lipe-span development*. (6th ed.). Madison: Brown & Benchmark Publishers.
- Sprinthall, N. A., ve Hall, J. S. (1992). Peer counseling for middle school students experiencing family divorce: A deliberate psychological education model. *Elementary School Guidance & Counseling*, 26, 279-295. 22 Temmuz 2002'de EBSCOhost veritabanından elde edildi.
- Şen, Ö. Ö. (2004). Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sorunlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Tross, S. A., Harper, J. P., Osher, L. W. ve Kneidinger, L. M. (2000). Not just the usual cast of characteristics: using personality to predict college performance and retention. *Journal of College Student Development*, 41, 323-334.
- Varenhorst, B. B. (2002). Past promises, current status, and future directions. *The Peer Facilitator Quarterly*, 18 (2), 1-4. 20 Ocak 2004'de <http://www.peerhelping.org>'dan elde edildi.
- Wassef, A., ve Mason, G. (1996). In search of effective programs to address students' emotional distress and behavioral problems part III: Student assessment of school-based support groups. *Adolescence*, 31 (121), 1-17. 15 Temmuz 2002'de EBSCOhost veritabanından elde edildi.
- Zea, M. C., Jarama, L. ve Bianchi, F. T. (1995). Social support and psychosocial competence: Explaining the adaptation to college of ethnically diverse students. *American Journal of Community Psychology*, 23, 509-531. 20 Nisan 2001'de the Expanded Academic ASAP veritabanından elde edildi.

EVALUATION OF THE PEER HELPING PROGRAM CONDUCTED FOR UNIVERSITY ADJUSTMENT

Mine Aladağ

University adjustment is one of the most reported problem area of university students (Pallodino & Tryon, 1978; Mayes & McConatha, 1982; Kızıltan, 1984; Alpan, 1992; Şen, 2004). Moreover, adjustment to university has been taken into consideration as multifaceted (academic, personal-emotional, social, and attachment to university) in 1980s in the USA (Baker & Siryk, 1984). The university life for undergraduate students is one of the transition, a continual developmental process as they experience new academic, social, and personal challenges. This period is not limited to the first week of the school; it is an ongoing process. On one hand, university life is the most exciting, intellectually rewarding, and emotionally charged ride of a student's life. On the other hand, it is a period in which every students experience both physical and psychological problems (Reischl & Hirsch, 1989; Cone, 1991; Leong, Bonz, & Zachar, 1997; Tross, Harper, Osher & Kneidinger, 2000).

In order to get through these challenges, students are in need of many different patterns of coping behavior (Aspinwall & Taylor, 1992). Peer relationships provide a prolonged supportive environment for the adolescents that foster the steps toward autonomy (Santrock, 1997). Adolescents identify strongly with their generation, believing that some ideas and experiences can be more properly understood or appreciated by only their peers (Myrick & Folk, 1999). Therefore peer groups are very important social support system for youths. In 1980s, peer helping movement has been started (Varenhorst, 2002). Peer helping is defined as a process in which trained, supervised students; that is peer helpers; are selected to help other students with personal and academic issues for the purpose of clarifying their thoughts and feelings; exploring options, and alternatives; offering a supportive relationship; and facilitating students in defining their own solutions (Myrick, Highland, & Sabella, 1995). There are several studies indicating a widespread acceptance of peer helpers as a supportive agent in a variety of setting and peer helping programs that offer many advantages.

In Turkey, peer helping programs have been usually put into practice in some private universities. These programs have been also mainly conducted for adjustment of freshmen students. However, there is no study to evaluate these programs. In line with all these, the purpose of this study was to understand the peer helpers' and peer helpees' evaluations of the peer helping

program conducted for university adjustment.

METHOD

This study was a descriptive study. Peer helping program started in October of 2004-2005 academic years. Peer helping program announcements were made through classroom presentations describing overall rational and structure of the program by all the peer helpers and the program coordinator. During four-month period, 47 students/peer helpees benefited from peer helping program provided by 14 peer helpers. Peer helpers were also selected among 15 students who received peer helping training in the scope of another study (Aladag, 2005). The criteria for selecting peer helpers were willing to participate into program and commitment to the requirements of program (work hours and supervision) during one semester. The previous peer helping training program was composed of eight learning modules, two personal growth workshops, and one specific issue/topic session. In addition to this, they participated into two-day seminar program related with university adjustment process. As part of program, each helper provided peer helping service to at least two peer helpees. Program coordinator provided ongoing supervision to the peer helpers throughout the program. At the end of semester, each peer helpee was administered Peer Helping Program Evaluation Form which included seven open-ended questions during the termination session aiming at evaluating the peer helping program. All peer helpers were also administered Peer Helping Program Evaluation Form that included four open-ended questions in order to assess their reactions to peer helping program. A qualitative analysis was carried out based on the answers to open-ended questions asked to both the peer helpers and the peer helpees through evaluation forms.

RESULTS AND DISCUSSION

Peer helpees reported their main reasons of applying to program and expectations from the program based on several themes such as getting information about different dimensions of university life (e.g. first academic and then social, general), wanting to adjust university life more easily, and related with the helping styles (e.g. sharing, getting support, seeking for different alternatives and solutions). The examinations of these reasons and expectations also suggested a tendency that these expectations of peer helpees from the program seemed to be largely met. This was apparent from the similar themes (helpful and positive attitudes,

behaviors of peer helpers; helping styles; and getting information about different dimensions of university life.) emerged from other open-ended questions that peer helpees answered. They also reported repeatedly three main aspects of the peer helping training program as the most pleasurable, helpful and also effective matters during the university adjustment process. These were positive attitudes and behaviors of peer helpers; helping styles of peer helpers; and getting information about different dimensions of university life. On the other hand, although many peer helpees did not report anything about the least pleasurable part of program, some peer helpees and many peer helpers reported problems regarding the structure of program under the same theme. These are scheduling problems and physical setting of peer interviews, the number of peer helpers, ineffective coordination among peer helpers, and insufficient financial support for peer helpers.

The overall results of study indicated that program seemed to accomplish to meet most of the needs of the peer helpees in terms of different dimensions of university adjustment, and it was found to be helpful to develop the helping skills and self-growth of the peer helpers. In conclusion, it can be said that peer helping program based on its purpose can be considered to provide an important social support to the first year students during university adjustment process regarding to its different dimensions.